

ภูมิหลังของการวิจัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 ได้กล่าวถึงการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางหรือนโยบายในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของไทยไว้ดังนี้

"มัธยมศึกษา ได้แก่ การศึกษาที่อาศัยประถมศึกษาเป็นพื้นฐาน มุ่งหมายจะสำรวจและส่งเสริมความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้ได้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือเพื่อการศึกษาสูงขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ประโยค คือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละประโยคไม่เกิน 3 ชั้น"¹

ความมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาตามที่เขียนไว้ในหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ฉบับ พ.ศ. 2503 มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้มีการศึกษาทั่วไปอันเหมาะสมแก่วัยและสภาพสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งได้มีโอกาสสำรวจความสนใจหรือความถนัดพิเศษ และส่งเสริมไปในทางนั้นๆ (สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลายตรงกับข้อนี้เฉพาะวรรคต้น แต่วรรคท้ายใช้ข้อความว่า "และให้ได้มีการศึกษาเฉพาะตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคล" แทน)

¹ ราชกิจจานุเบกษา 77, 8, 20 ตุลาคม 2513.

2. เพื่อให้ได้มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนให้มีส่วน
ช่วยส่งเสริมสาธารณสุขของชุมชน

3. เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีทัศนคติอันพึงปรารถนา สามารถอยู่และทำ
งานร่วมกับหมู่คณะได้ด้วยดี

4. เพื่อให้ได้มีความรู้และทักษะอันพึงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้มี
พื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การฝึกงานหรือการศึกษาต่อไป²

วิจิตร ศรีสอาน กล่าวว่า "การศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีหน้าที่สำคัญ 4
ประการ ดังนี้

1. ทำหน้าที่เชื่อมประสานกับการศึกษาที่มาก่อนและการศึกษาที่ตามมา
(Integration Function) อยู่ในข่ายที่ว่า การมัธยมศึกษาคือ พื้นฐานของ
ความรู้

2. ทำหน้าที่ในเชิงพัฒนา (Development Function) เพื่อให้ผู้
เข้ามาศึกษามีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพื่อให้เขาใคร่จึกและเข้าใจตนเอง

3. ทำหน้าที่ทางด้านการแนะแนว (Guidance Function) เพื่อให้
คำปรึกษาหารือแก่ผู้ที่เข้ามาศึกษา ทั้งทางด้านการศึกษา การเลือกอาชีพ และการ
สังคม และช่วยทดสอบว่าเขาควรจะไปทางไหน

4. ทำหน้าที่แยกแยะแจกแจง (Differentiation Function) เพื่อ
ให้ผู้ที่ยานเข้ามาศึกษาได้มีการคัดเลือกแนวทางต่าง ๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น และหลักสูตร
ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2503 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513)

กล่าวโดยสรุปแล้ว การมัธยมศึกษาจะมีหน้าที่เป็นพื้นฐาน และช่วยให้ผู้
เข้ามาศึกษาคนพบตัวเขาเอง จึงเป็นการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนออกไปประกอบอาชีพได้³

หน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการมัธยมศึกษาส่วนมากคือ กรม
สามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กองที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านนี้คือ กองการ
มัธยมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นหน่วยงานปฏิบัติการ นโยบายการปฏิบัติงาน
ของกรมสามัญศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการมัธยมศึกษาในปัจจุบันคือ จะต้องมีการขยาย
ปริมาณการรับนักเรียนเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น มีการเปิดโรงเรียนมัธยม
ศึกษาระดับอำเภอให้ครบทุกอำเภอ และเริ่มเปิดโรงเรียนมัศึกษาระดับตำบล นอก
จากนั้นยังมีการเปิดเรียน 2 ผลัดในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีผู้ประสงค์จะเข้าเรียน
ในระดับมัธยมศึกษาจำนวนมาก ขณะเดียวกันก็จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพของการ
มัธยมศึกษาให้ดีขึ้นด้วย

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายข้างต้น กรมสามัญศึกษาได้จัดให้มีโรงเรียน **มัธยมศึกษา**
ในระหว่างปีการศึกษา 2515 - 2516 ดังนี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

³ วิจิตร ศรีสอาน, คร., คำบรรยายในชั้นเรียนวิชาการบริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภาคปลาย ปีการศึกษา 2516)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน หอเรียน นักเรียน ครู โรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา เปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2515 - 2516⁴

		จำนวน โรงเรียน	จำนวน หอเรียน	จำนวน นักเรียน	จำนวน ครู	หมายเหตุ
ปีการศึกษา 2515	ส่วนกลาง	67	2,049	83,543	3,587	
	ส่วนภูมิภาค	515	7,485	292,989	12,009	
	รวมทั้งประเทศ	582	9,534	376,532	15,596	
ปีการศึกษา 2516	ส่วนกลาง	69	2,318	95,738	3,995	
	ส่วนภูมิภาค	558	8,855	353,991	14,646	
	รวมทั้งประเทศ	627	11,173	449,729	18,641	
ส่วนเพิ่ม	ส่วนกลาง	2	269	12,195	408	
	ส่วนภูมิภาค	43	1,370	61,002	2,637	
	รวมทั้งประเทศ	45	1,639	73,197	3,045	

⁴ กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, สภาพโรงเรียนกรมสามัญศึกษา (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา พ.ศ. 2518) หน้า 105.

จะเห็นได้ว่า ในแต่ละปีการศึกษาได้มีการตั้งโรงเรียนใหม่เพิ่มขึ้น เพิ่มห้องเรียนในโรงเรียนที่มีอยู่เพิ่มขึ้น และรับครูใหม่เข้ามามากมาย ดังนั้นอาจารย์ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาในระดับโรงเรียนจึงต้องเพิ่มบทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน ในการดำเนินงานด้านนี้ อาจารย์ใหญ่จะถูกกำหนดให้รับผิดชอบในด้านการนิเทศการสอนในโรงเรียน ทำหน้าที่พัฒนาโครงการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพสูง เพราะ "การที่ครูคนใดในโรงเรียนทำงานขาดประสิทธิภาพ ไม่สนใจสอน ไม่สนใจนักเรียน ไม่ชวนช่วยหาความรู้เพิ่มเติม แต่ยังเป็นครูอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุขนั้น เป็นความบกพร่องของอาจารย์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่ที่ดีจะดูแลให้ครูที่ดีขยันขันแข็ง สอนอย่างมีประสิทธิภาพ และสนใจหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ให้อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุขที่สุด แต่ครูที่เหลวไหล ไม่มีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เขารู้สึกอึดอัดใจ รู้สึกเป็นความผิด และขาดความสุขที่จะไม่ปรับปรุงตนเองให้เป็นครูที่ดี⁵

สำหรับสภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน ประจวบ คำบุญรัตน์⁶ ได้กล่าวถึงสภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันไว้ว่า "โรงเรียนมัธยมศึกษา ในปัจจุบันได้ประสบปัญหา 3 ประการ

1. ปัญหาเนื่องมาจากนักเรียน ซึ่งนอกจากมีการเพิ่มปริมาณนักเรียนมัธยมศึกษา และกำลังจะเพิ่มมากขึ้นทุกทีแล้ว พฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันก็เปลี่ยนไปจากเดิม นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นวีระบุรุษ วีระสตรี มองเห็นครูมี

⁵ วิทยุ ธรรม, คร., หลักบริหารการศึกษา (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช 2516) หน้า 252.

⁶ ประจวบ คำบุญรัตน์, ความบรรยายในการประชุมครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ณ โรงพลศึกษา โรงเรียนมอญวาทวิทยาลัย 26 มกราคม 2517 (เอกสารอัดสำเนา).

ขอบบพรอง มีความต้องการสิทธิในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ความรู้สึกในตัวครูในฐานะ
 ศิษย์กับครูน้อยลง ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเรื่องบทบาทและฐานะของครู ถ้า
 ครูผู้นั้นไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหา
 ขึ้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับครู ขณะนี้ขวัญของครูเกี่ยวกับเรื่องการสอน การ
 ปกครอง และความรักในเด็กกำลังจะลดลง ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมต่าง ๆ ของนัก
 เรียนเป็นสาเหตุ การที่นักเรียนเดินขบวนไล่ครูก็ การที่นักเรียนกระด้างกระเดื่อง
 ไม่เคารพครูก็ ถึงแม้จะกระทำโดยเฉพาะเจาะจงไปที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นก็ตาม
 แต่การกระทำดังกล่าวทำให้ครูเสียขวัญและเริ่มหมดกำลังใจที่จะทำงานเพื่อเด็กซึ่งเป็น
 ผลให้ประสิทธิภาพของครูลดลง นอกจากนั้น ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ โรงเรียนมีความ
 จำเป็นต้องรับครูใหม่เขาไปในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นครูบรรจุใหม่หรือ
 ย้ายมาใหม่ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือให้เขาใจจุดมุ่งหมายของสถาบัน ไม่ยึด
 มั่นอยู่ในค่านิยมที่ผิด ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับอาชีพ และช่วยให้ครูใหม่เหล่านั้นประสบความสำเร็จ
 ในคาบการสอน การปกครองนักเรียน ถ้ากระทำไม่ไฉนแล้วก็จะก่อให้เกิดปัญหาอีก
 มากมาย ยิ่งไปกว่านั้น ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันยังต้องทำงานหนักจนเป็นผล
 ให้สุขภาพทรุดโทรมอีกด้วย

3. ปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่ เช่นห้องเรียนไม่เพียงพอ เป็นต้น เป็น
 สิ่งที่โรงเรียนเกือบทุกโรงกำลังประสบอยู่ เพราะงบประมาณในการก่อสร้างไม่เพียง
 พอ ทำให้ผู้บริหารต้องคิดหาวิธีแก้ไข และใช้อาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด
 ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย

ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะแก้ได้ก็ต่อเมื่ออาจารย์ใหญ่สามารถ
 ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อช่วยให้ครูมีขวัญคืออยู่เสมอ ช่วยให้ครูมีความรู้ความวิชา
 การ รู้จักใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รู้จิตวิทยา หลักการสอน หลักการปกครองนักเรียน ตลอดจน
 จนรู้จักนำหลักจิตวิทยามาช่วยในการสอน ตลอดจนการช่วยเหลือครูให้มีอุปกรณ์การสอนทุก
 ชนิดใหม่มากที่สุด เพื่อลดความเหน็ดเหนื่อยของครู ช่วยให้ครูมีกำลังใจในการทำงาน

นั่นคือ อาจารย์ใหญ่จะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การนิเทศการศึกษา
ในคานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักการนิเทศการศึกษา
2. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา
3. ชนิดของการนิเทศการศึกษา
4. หน้าที่และความรับผิดชอบในคานการนิเทศการศึกษา
5. การวางแผนงานคานการนิเทศการศึกษา

นอกจากนี้อาจารย์ใหญ่จะต้องปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาให้ครบทุกคาน
เป็นประจำ

สุจริต เพียรชอบ? ไ้กล่าวถึงความรับผิดชอบในคานการนิเทศการศึกษา
ไว้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยครูแต่ละคนในการทำการสอนให้ได้ผลดี แก้ปัญหาของครูแต่ละคน
ทั้งในคานการสอนและปัญหาส่วนตัว นอกจากนั้นยังช่วยส่งเสริมให้ครูแต่ละคนมีความเจริญ
งอกงามในอาชีพอีกด้วย

2. เป็นผู้ประสานงาน และให้บริการแก่ครูทุกคนในคานการสอน คือ ต้อง
ช่วยเหลือครูทั้งในคานเนื้อหาที่จะสอน วิธีสอน การใ้ดูแลและจัดการสอน การจัดกิจกรรม
ต่าง ๆ ตลอดจนการวัดผลการสอน

3. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดีของครูในทุกโอกาส คือสามารถให้คำแนะนำ
ชี้แจง หรือชี้แหล่งวิทยากรที่เหมาะสมให้แก่ครู

4. ประเมินผลการเรียนการสอน และโปรแกรมของโรงเรียนทั้งหมด เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียน จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขยายปริมาณการรับนักเรียน และปรับปรุงคุณภาพ ให้ดีขึ้นเสมอ ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยม สีดา อาจารย์ใหญ่จะต้องจัดให้มีระบบการนิเทศการศึกษาขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อ ช่วยให้การเรียนการสอนภายในโรงเรียนดีขึ้น ฐะปะนีย์ นาครทรรพ กล่าวว่า "การ นิเทศจากภายนอกจะไม่ได้ผล ถ้าขาดการนิเทศภายใน"⁸ วิจิตร ศรีสอน ได้ กล่าวไว้ในคำบรรยายเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษา จะต้องเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายในโรงเรียน อยู่ในระบบของโรงเรียน ควรเริ่มจากฐาน คือ โรงเรียนแล้วไปสู่นอก คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ได้กล่าว ไว้ในรายงานเกี่ยวกับการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษา เพื่อ ปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริงจะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนเอง"¹⁰

⁸ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, การนิเทศภายในโรงเรียน (เอกสารอัดสำเนา พิมพ์แจกในการอบรมเตรียมผู้บริหารรุ่นที่ 6 พ.ศ. 2512).

⁹ วิจิตร ศรีสอน "เรื่องเดิม"

¹⁰ สิบพนธ์ เกตุทัต, การปฏิรูปการศึกษา : รายงานของคณะกรรมการ วางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพฯ : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518) หน้า 132.

ดังนั้น จึงน่าจะมีการศึกษาวิจัยว่า อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การนิเทศการศึกษาเพียงใด ปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปสู่การปรับปรุงการปฏิบัติงานของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงความเข้าใจของอาจารย์ใหญ่ที่มีต่อหน้าที่การนิเทศการศึกษา และเปรียบเทียบความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่บริหาร ตามวุฒิ ตามอายุ และตามจำนวนปีที่ทำการบริหารของอาจารย์ใหญ่
2. เพื่อทราบการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาที่แท้จริงของอาจารย์ใหญ่ ในฐานะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียน และเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศของอาจารย์ใหญ่ จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่บริหาร ตามวุฒิ ตามอายุและตามจำนวนปีที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนของอาจารย์ใหญ่
3. เพื่อเสนอแนะแนวคิด และแนวทางในการปรับปรุงหน้าที่การนิเทศของอาจารย์ใหญ่ ซึ่งจะส่งผลให้งานด้านวิชาการของโรงเรียนในภาพรวมดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ ต้องการจะศึกษาเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การนิเทศการศึกษา และการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาที่แท้จริงของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้แก่ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล

สังกัด กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น ทั้งนี้ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่องานวิชาการของโรงเรียน เหตุที่ไม่ใช่อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาของเอกชนมาเป็นประชากรในการวิจัยก็เพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาของเอกชนส่วนมากจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาด้วย นอกจากนี้อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาของเอกชนส่วนมากมักไม่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการของโรงเรียนทั้งหมด ผู้จัดการโรงเรียนมักจะเข้ามามีบทบาทในคานานี้ด้วย

อนึ่ง ผู้วิจัยเชื่อว่าไม่ว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาจะปฏิบัติงานอยู่ ณ ภูมิภาคใดก็จะมีควมรับผิดชอบงานด้านวิชาการของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่จึงไม่แตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ ดังนั้น ขอบเขตในการวิจัยครั้งนี้ จึงมีข้อจำกัดดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ซึ่งอยู่ในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียนดังนี้

- 1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดสอนไม่เกิน 17 ห้องเรียน จำนวน 10% ของโรงเรียนขนาดเล็กทั้งหมด ซึ่งเท่ากับ 34 โรงเรียน
- 1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ซึ่งได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดสอนระหว่าง 18-27 ห้องเรียน จำนวน 20% ของโรงเรียนของขนาดกลางทั้งหมด ซึ่งเท่ากับ 40 โรงเรียน
- 1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งได้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดสอนตั้งแต่ 28 ห้องเรียนขึ้นไป จำนวน 20% ของโรงเรียนขนาดใหญ่ทั้งหมด ซึ่งเท่ากับ 34 โรงเรียน

2. สาระสำคัญของการวิจัยได้แก่ หน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงงานด้านวิชาการของโรงเรียน
3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา หรือ ผู้รักษาการในตำแหน่ง ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2518

สมมุติฐานของการวิจัย

เพื่อความสะดวกในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล จึงตั้งสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ไว้ว่า

1. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่การนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่าง
  - 1.1 กลุ่มอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่
  - 1.2 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
  - 1.3 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี, 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป
  - 1.4 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านการบริหารโรงเรียน 0-5 ปี, 6-10 ปี 11-15 ปี 16-20 ปี 21-25 ปี, 26-30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป
2. อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาใช้เวลาปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่าง
  - 2.1 กลุ่มอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

- 2.2 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
- 2.3 กลุ่มอาจารย์ใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี 35-44 ปี 45-54 ปี และ 55 ปีขึ้นไป
- 2.4 กลุ่ม อาจารย์ใหญ่ที่มีเวลาปฏิบัติงานด้านการบริหารโรงเรียน มาแล้ว 0-5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี 21-25 ปี 26-30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

เนื่องจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษามีความรับผิดชอบในด้านคุณภาพทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิชาการของโรงเรียนอย่างมาก ซึ่งความรับผิดชอบในด้านนี้มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นทุกปี ดังนั้นหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ จะต้องมีความสำคัญมากขึ้นด้วย ดังนั้นผลงานวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเข้าใจหน้าที่การนิเทศการศึกษามากน้อยแค่ไหน แตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนที่บริหาร ตามวุฒิ ตามอายุ และตามระยะเวลาที่ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การฝึกอบรมอาจารย์ใหญ่ให้มีความเข้าใจงานด้านนี้มากยิ่งขึ้น
2. ทำให้ทราบว่าอาจารย์ใหญ่ปฏิบัติหน้าที่การนิเทศการศึกษาอย่างไรบ้าง แตกต่างกันตามขนาดโรงเรียน ตามวุฒิ ตามอายุ และระยะเวลาที่ทำหน้าที่บริหารหรือไม่ ปฏิบัติหน้าที่การนิเทศกันต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะทำให้มองเห็นแนวโน้มในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่การนิเทศของอาจารย์ใหญ่
3. ทำให้มองเห็นแนวทางในการปรับปรุงและขจัดปัญหาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน และงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน

4. ทำให้มองเห็นแนวทาง ปรับปรุงระบบงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน
5. ทำให้รู้แนวทางในการจัดฝึกอบรมอาจารย์ใหญ่ที่อยู่ระหว่างประจำการ
6. ทำให้สามารถวางแนวทางในการจัดเตรียมผู้บริหารโรงเรียน
7. ทำให้รู้แนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความหมายของศัพท์เฉพาะบางคำที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาล ซึ่งจัดสอนตามหลักสูตรประ
โยคมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่
ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ
โรงเรียน หรือผู้รักษาการในตำแหน่งซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2518

หน้าที่การนิเทศการศึกษา หมายถึง หน้าที่ที่พึงปฏิบัติเพื่อให้การเรียนการสอน
และการปรับปรุงหลักสูตรใหม่มีประสิทธิภาพ

ความเข้าใจในหน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ หมายถึง ความ
เข้าใจเกี่ยวกับ หลักการนิเทศการศึกษา เข้าใจถึงความจำเป็นในการนิเทศการ
ศึกษา เข้าใจถึงชนิดของการนิเทศการศึกษา รู้และเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่และความ
รับผิดชอบด้านการนิเทศ และรู้เกี่ยวกับวิธีวางแผนงานด้านการนิเทศการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ ประชากรอื่นเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ปฏิบัติงานอยู่จริงในปีการศึกษา 2518 ทั้งในส่วน กกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดเล็ก 335 คน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดกลาง 196 คน และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่ 171 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 702 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามซึ่งได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจาก ตำราเอกสาร สัมภาษณ์อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ แบบสอบถาม ที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วยข้อความ 50 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติหน้าที่ในเทศกานต่าง ๆ ที่ อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติอยู่จริง โดยให้จัดลำดับความสำคัญ (Rating Scale) มี 74 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ถึงผู้รับใหญ่รับส่งกลับโดยใช้ซองซึ่งปิดผนึกและจาทนาของไว้เรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การอยละ พิสัย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Analysis of Variance

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 ภูมิหลังของการวิจัย ความมุ่งหมายในการวิจัยขอบเขตของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

บทที่ 2 รายงานหรือเอกสารการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย และรวบรวมข้อมูล
บทที่ 4	ผลการวิจัย
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย